

Kostelany nad Moravou (okr. Uherské Hradiště) „Roztoky“, parc. č. 654/117, 671/6.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Slováké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0430175N, 17.3935733E

V souvislosti s rozšířením výrobní a skladovací haly společnosti LA FOOD s. r. o. proběhl v trati Kostelany – „Roztoky“ záchraný archeologický výzkum, při kterém se podařilo odkrýt část sídliště kultury s lineární keramikou. Odkryv navazoval na předchozí záchraný výzkum realizovaný před výstavbou původní výrobní haly v roce 2016, při kterém bylo doloženo osídlení z období kultury s moravskou malovanou keramikou, kultury popelnicových polí, doby laténské a raného středověku (Chrástek et al. 2017, 188). Archeologické doklady lidských aktivit jsou odtud známy ovšem už díky povrchovým sběrům V. Hrubého ze 40. let 20. století (Vaškovských, Menoušková 2005, 114).

Zájemová poloha se nachází na pravém břehu řeky Moravy přibližně 1,1 km západně od centra obce Kostelany nad Moravou. Z geografického hlediska se sídliště nachází v nivě řeky Moravy, přičemž od současného koryta je vzdáleno cca 120 m. Geologické podloží lokality sestává z terciérních písků, které zde vytváří dvě nevýrazné duny, od nichž pak terén pozvolna klesá do všech směrů. Nadmořská výška osciluje na zkoumané ploše v hodnotách okolo 177 m.

Před zahájením samotného archeologického výzkumu proběhla na zájemové ploše geofyzikální prospekce, jejímž cílem bylo ověřit v dotčeném prostoru výskyt anomálií interpretovatelných jako potenciální archeologické objekty a napomoci tak lépe naplánovat rozsah a postup prací. Na výsledném magnetogramu se potvrdila přítomnost více jak dvou desítek zřetelných anomálií (Tencer, Milo 2020). Na základě jejich plošné distribuce došlo následně k vytyčení celkem 12 sektorů (označeny písmeny A–L), v jejichž rámci byla plocha blíže zkoumána (obr. 14), a kde se i charakter skrývky přizpůsobil výskytu archeologických situací. S ohledem na písčité charakter výplní objektů bylo přikročeno k jejich kompletnímu přesívání na kátru s velikostí ok 8 mm. Aplikace této metody umožnila získat i předměty velmi drobných rozměrů, které by při běžném přepřepávání unikly.

Výzkumem v roce 2020 bylo zdokumentováno celkem 97 objektů. Po typologické stránce dominují především drobné kúlové jámy, které doplňuje několik rozměrnějších sloupových jam a menších i větších jam sídlištního rázu bez bližší funkční specifikace. Pouze v případě sektoru C lze u objektů 533–535 předpokládat, že mohly sloužit jako stavební jámy a byly tak součástí stavebního komplexu. Tomu by nasvědčovala i plošná distribuce povrchových nálezů jižně od zmíněných objektů, která v prostoru orientovaném v ose SV–JV nevykazuje na rozdíl od zbytku plochy žádnou koncentraci a prostor je téměř prázdný (velikost cca 18 × 5,5 m). Tento jev může poukazovat na určitý systém v manipulaci se sídlištním odpadem a může zde indikovat existenci nadzemní stavby, v rámci níž nebyl kumulován odpad. Kompletní půdorys dlouhého domu se zde ovšem nedochoval. S jeho existencí můžeme teoreticky spojit jen několik sloupových jam, a to především linii tvořenou trojicí jam 543, 545 a 570, která se nachází v jižní části volného prostoru. Z chronologického hlediska můžeme všechny zahloubené objekty obsahující archeologický materiál datovat do mladšího stupně kultury s lineární keramikou. S touto fází osídlení pak mohou souviset i některé další kúlové a sloupové jámy, které nebyly pro absenci materiálu blíže datovány.

Obr. 14. Kostelany nad Moravou. Letecký pohled na lokalitu v průběhu záchraného výzkumu. Foto T. Chrástek.

Fig. 14. Kostelany nad Moravou. Aerial view of the site during the rescue excavation. Photo by T. Chrástek.

Literatura

Chrástek, T., Bartík, J., Novotný, J. 2017: Záchrané archeologické výzkumy Slovákého muzea v roce 2016. *Slovácko* LVIII, 187–190.

Tencer, T., Milo, P. 2020: *Správa o geofyzikálnom prieskume. Geomagnetická prospekcia. Kostelany nad Moravou – „Roztoky“*. Rkp. zprávy č. 20004. Uloženo: archiv archeologického oddělení Slovákého muzea.

Vaškovských, M., Menoušková, D. 2005: Doklady archeologického osídlení středního Pomoraví. Soupis nálezů z katastrů obcí Babice, Huštěnovice, Jarošov, Kněžpole, Kostelany nad Moravou, Kunovice, Mařatice, Míkovice, Nedakonice, Ostrožská Nová Ves, Polešovice, Spytihněv, Topolná, Uherský Ostroh, Věsky. *Slovácko* XLVI, 109–141.

Summary

A part of a Neolithic settlement (Fig. 14) was uncovered in the “Roztoky” field (Uherské Hradiště District) during a rescue excavation in connection with the extension of a production and storage hall of LA FOOD s. r. o. A total of 97 features were documented. Small post and stake holes dominate typologically, with a few larger features of a settlement character. The occupation can chronologically be dated to the later phase of the Linear Pottery culture.

Jaroslav Bartík

Kralice na Hané (okr. Prostějov)

Průmyslová zóna města Prostějova; „Kralický háj“, parc. č. 350/95, 350/123.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum a galerie v Prostějově, inv. č. 320.017–320.153.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4670075N, 17.1516725E

Ve dnech 21. srpna až 10. prosince 2020 proběhl záchraný archeologický výzkum související s přístavbou výrobního areálu společnosti Žaluzie NEVA v průmyslové zóně města Prostějova. Skrývkou zasažená plocha byla tvořena „ostrůvkem“ nedotčeného terénu obklopeného souvisle archeologicky prozkoumaným územím, což doložilo i zachycení konstrukčních vrstev

okolních staveb, které místo vymezují ve směru od severu, jihu a východu. Ve směru od západu, v těsném sousedství s novostavbou areálu společnosti MB Tool (Fojtík 2020), byl lokalizován ostře ohraničený výběžek podloží tvořeného povodňovými hlínami, ve kterém se podařilo zdokumentovat sídlištní jámu s nálezy kultury s lineární keramikou (obr. 15) a zároveň vymezit východní okraj rozsáhlého neolitického sídliště rozprostírajícího se v prostoru „Kralického háje“ (např. Humpola 2012). Na zbývajících ploše nebylo skrývkou dosaženo podloží a archeologický výzkum zde byl realizován především formou detektorové prospekce a sondáže. Položené sondy doložily postupnou svažitost podloží klesajícího pod splachové vrstvy (obsahující archeologický materiál z období kultury s lineární keramikou, kultury s moravskou malovanou keramikou, středověku i novověku) a následně i do koryta meandrující vodoteče či hrany rybníka.

Obr. 15. Kralice na Hané. Objekt kultury s lineární keramikou. Foto P. Fojtík.

Fig. 15. Kralice na Hané. Feature of the Linear Pottery culture. Photo by P. Fojtík.

Literatura

AMČR: Záznam M-201801965 [cit. 2021-03-22]. Archeologická mapa České republiky.

Fojtík, P. 2020: Kralice na Hané, „Kralický háj“ 2019, „Výrobní a skladovací hala MB TOOL – Prostějov“, č. akce 344/19.

Rkp. nálezové zprávy č. j. 666/20. Uloženo: archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Humpola, D. 2012: Sídelní areál kultury s lineární keramikou v Kralickém háji. In: M. Šmíd: *Kostrové a žárové pohřebiště kultury s lineární keramikou v Kralicích na Hané, střední Morava*. Pravěk, Supplementum 25. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., 113–118.

Summary

A rescue excavation initiated by the construction of an annexe to the Žaluzie NEVA production complex in the Prostějov industrial zone took place in Kralice na Hané cadastral area (Prostějov District) in 2020. The construction area represented an “islet” of untouched terrain surrounded by archaeologically surveyed territory. A sharply delimited projection of bedrock consisting of flood soils was localised near the western edge of the stripped area within which a settlement pit with Linear Pottery culture finds was documented (Fig. 15), thus delimiting the eastern edge of an extensive Neolithic settlement situated in the “Kralický háj” field (Humpola 2012).

Pavel Fojtík

Lehotice (okr. Kroměříž)

„Hájky“, parc. č. 1218.

Neolit. Sídliště. Povrchový nález. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2752819N, 17.5968386E

Od roku 2020 probíhají pravidelné archeologické dohledy na rozsáhlé akci související s vybudováním nového poldru v trati „Hájky“ nacházející se ve východní části katastru obce Lehotice na toku Židelné. V ploše stavby prozatím žádné archeologické objekty ani situace zjištěny nebyly (plocha se nachází v inundaci a výrazně ovlivněna vodním režimem), ovšem jižně od poldru, kde se terén zdvíhá nad vodoteč, byly po hluboké orbě zjištěny narušené objekty a zdvihnut střeš a pazourkový úštěp pravděpodobně neolitického stáří, související s blízkým sídlištěm (cf. Fišer 1976).

Literatura

Fišer, Z. 1976: *Pravěk Kroměřížska*. I. Text.; II. Soupis. Rkp. disertační práce. Kroměříž.

Summary

A probable Neolithic settlement was detected during the survey of closer surroundings of the construction of a new polder in the “Hájky” field near the Židelná watercourse in the eastern part of Lehotice cadastral area (Kroměříž District).

Miroslav Popelka

Lehotice (okr. Kroměříž)

„Podlesí“, parc. č. 1071/11.

Lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.268101163N, 17.590030005E

Při stavbě rodinného domu na parc. č. 1071/11 v lokalitě „Podlesí“ na jižním okraji intravilánu obce Lehotice byl dále sledován průběh žlabovitého objektu zachyceného při přípravě základní technické vybavenosti pro satelit rodinných domů v roce 2019. Paralelně probíhající druhý žlab se zachytit nepodařilo (viz Popelka 2020). Mimo to byly prozkoumány tři standardní sídlištní objekty kruhového půdorysu s poměrně malou hloubkou a torzo dalšího žlabu, u kterého nelze vyloučit, že se jedná o pokračování východního ze žlabovitých objektů, zachycených v roce 2019. Situace jsou vyzvednutým materiálem jako celek datovány shodně do průběhu (či na závěr) trvání lengyelské kultury.

Literatura

Popelka, M. 2020: Lehotice (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 61(1), 148–149.

Summary

Several pits and groove-like features dated to the period of the Lengyel culture were examined on plot No. 1071/11 in the “Podlesí” field in the cadastral area of Lehotice (Kroměříž District) during the construction of the foundations of a new family house.

Miroslav Popelka